

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Neurhener 8 8 19

DAGNY

TIDNING FÖR
 SVENSKA
 KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 25.

Stockholm 2 Juli 1908

1:a årg.

Prenumerationspris:
 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50
 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25
Lösnummer 10 öre.
 Prenumeration sker såväl i
 landsorten som i Stockholm å
 närmaste postanstalt eller bok-
 handel.

Redaktion:
 Mästersamuelsgatan 51, en tr.
Telefoner:
 Allm. 6353. Riks- 12285.
 Utgivningstid hvarje torsdag.

Redaktör o. ansvarig utgivare:
ELLEN KLEMAN.
Mottagningstid:
 Kl. 1-2.
 Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.

**Expedition
 och Annonskontor:**
 Mästersamuelsgatan 51, en tr.
 Post- och telegramadress:
DAGNY, Stockholm.

Annonspris:
 15 öre per mm.
 Enkel spaltbredd 50 mm.
 Marginalannons under texten
 15 mm:s höjd per gång 10:—.
 Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %,
 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %.
 Annons bör vara inlämnad
 senast måndag f. m.

Internationella rösträttsalliansens styrelse.

Gruppbild tagen vid kongressen i Amsterdam.

Sittande från vänster: *Mrs Stanton Cott.* Skattmästare. England. *Mrs Carrie Chapman Catt.* Ordförande. New York. *Mrs Millicent Garrett Fawcett.* 2:dra vice ordförande. London.

Stående bakom från vänster: *Fröken Martina Kramers.* Rotterdam, Holland. *Mrs Rachel Forster Avery.* Sekreterare, U. S. A.

1:ste vice ordförande Dr. Jur. Anita Augspurg, Hamburg och 1:ste biträdande sekreteraren, Dr Käthe Schirmacher, Paris, voro ej närvarande, när gruppen togs.

Kvinnorna och Kooperationen.

Enligt en skildring i Dagny af andelsföreningen Svenska Hem¹⁾ beror dess snabba utveckling till stor del på den riktiga uppfattningen af Kooperationens idé, som kommit så många af hufvudstadens kvinnor att med ifver omfatta företaget.

Att de kooperativa organisationerna öfver allt måste räkna med kvinnornas, särskildt husmödrarnas, sympatier, framhölls nyligen i ett föredrag vid ett möte af Schweiziska kvinnoföreningarnas centralförbund. Doktor H. Müller, en af kooperationsrörelsens ledande män ägnade hela föredraget åt att klargöra de ömsesidiga fördelar, som erbjudas kvinnorna och Kooperationen genom ett målmedvetet samarbete.

Husmoderns uppgift att med en mer eller mindre knappt tilltagen kassa förse en hel familj med god och riklig föda och dessutom anskaffa alla hemmets förnödenheter tvingar henne till en ytterlig förtänksamhet och sparsamhet vid inköpen. Men en enskild köpare står alltid vänmäktig inför de alltjämt stigande prisen på nödvändighetsvaror, och för de mindre bemedlade är det ett nästan olösligt problem att finna vägen mellan umbäranden och skuldsättning. Här kommer Kooperationen till hjälp, ty endast en stark organisation kan inverka på prisläget och skydda mot trusternas och kapitalisternas förtryck. Genom att återbetala vinsten till konsumenterna i stället för till några få aktieägare skaffar Kooperationen husmodern en ej obetydlig sparkassa, som påtagligt visar henne fördelen af sammanslutning och sparsamhet. Ej mindre viktig är Kooperationens sträfvan att reformera affärsmoralen, att införa ärliga och rättvisa principer i det ekonomiska lifvet, som nu behärskas af egenlytta, ömsesidig misstro och hänsynslöshet. Och för mödrarna betyder detta, att de med större tillförsikt kunna sända ut barnen i världen, om de kunna hoppas att de ej, för att komma fram, tvingas att öfverge de lärdomar och uppmaningar till redbarhet och öppenhet, som de bibringats i hemmet.

Å andra sidan möjliggöres dessa sociala reformer endast genom kvinnornas medverkan, och deras makt är härvidlag långt större, än de själfva äro medvetna om. Genom husmoderns händer går den största delen af familjens inkomster, och penningcirkulationen dirigeras af dem, som ha inköpen af lifsförnödenheter om hand. De kunna påverka guldströmmens riktning, leda den till kapitalisternas kassaskåp eller draga den tillbaka i form af besparingar till de egna familjerna. Föredraget slutade med en kraftig vädjan till kvinnorna att främja Kooperationens idé och därigenom bidra till en sundare social utveckling.

I anslutning till detta kortfattade referat äro kanske några antydningar om Kooperationens omfattning i Schweiz

¹⁾ Kooperationen, ett socialt arbetsområde för kvinnan, af Anna Brita Bergstrand.

af intresse för att förklara den entusiastiske talarens stora förhoppningar om detta botemedel mot sociala missförhållanden. De utmärkta kommunikationerna i Schweiz och befolkningens täthet gör att äfven den minsta kommun kan tillgodogöra sig Kooperationens fördelar. Det existerar flera hundra större kooperativa företag, men af två olika slag, »Genossenschaften» eller konsumföreningar och »Konsumgesellschaften». Endast de förra äro i sträng mening kooperativa, byggda på principen, att hela vinsten skall tillfalla konsumenterna och ej komma ett visst antal aktieägare till godo. De senare ha däremot mer eller mindre karaktären af aktiebolag, om också en del af vinsten utdelas till konsumenterna.

»Der Allgemeine Consumverein» i Basel omfattar nu c:a 40,000 medlemmar, d. v. s. för lika många familjer anskaffas hufvudparten af nödvändighetsvaror från föreningens affärer. Ej underligt, att den årliga omsättningen öfverstiger 20 millioner, oaktadt de flesta medlemmarna tillhöra de mindre bemedlade klasserna, i en stad på 130,000 invånare. Föreningen äger 16 fastigheter och 87 försäljningslokaler. Kolossala etablissemang innefatta mejeri, bageri, slakteri, vin- och öllager, kol- och vedlager, mineralvattenfabrik, reparationsverkstäder och varumagasin för viktualier, specier och hushållsartiklar af alla slag. Som arbetsgifvare för öfver 800 personer bemödar sig föreningen om mönsterförhållanden genom att medgifva goda löner, begränsad arbetstid, andel i vinsten, sommarferier, sjuk- och olycksfallsförsäkring o. s. v. Till inre organisation utgör föreningen en hel liten demokrati, där hvarje medlem har lika stor bestämmanderätt, men verkställande makten utöfvas af en förvaltningskommision, som kontrolleras af medlemmarnas representation, medborgarrådet. I inträdesafgift erlägges endast 3 francs, 90 % af vinsten återbetalas till medlemmarna i proportion till hvars och ens inköp och resten fördelas mellan reservfond och personalen. »Dividenden» vid årets slut utgör i allmänhet 10 % af inköpssumman, och de, som så önska, kunna ha sitt tillgodohafvande kvarstående i en sparbank, som nu förräntar nära 2 millioner francs. För att underlätta bokföringen har man infört det systemet, att varorna icke betalas direkt med vanligt mynt, utan man köper s. k. »konsummynt», för en godtycklig, rund summa, som genast inregistreras, och dessa konsumpengar gälla i alla föreningens affärer.

Att en så fruktansvärd konkurrent skulle väcka motstånd från de enskilda handlanden sidan är naturligt, och genom pressagitation, bojkottningsförsök och protester hos myndigheterna sökte man förgäfvets tillintetgöra dess inflytande. Föreningen utgör nu en mäktig prisregulator, och man kan nästan af en handelsvaras pris sluta till om den föres äfven af konsumföreningen. Med riktig blick för det faktum, att för många köpare den

största lockelsen utgöres af »dividenden» vid årets slut, tillgrepo konkurrenterna en motorganisation, i det en mängd handelsfirmor i olika brancher sammanslöto sig till »Basler Konsumgesellschaft», där äfven kunderna kunna bli medlemmar och berättigade till utdelning. Men besparingen är här mera en fiktion, ty prisen äro ej fastställda, och det står hvarje affär fritt att genom en liten höjning å vissa varor neutralisera den utlofvade dividenden. I alla händelser har det framgått af konflikten, att privathandeln ej kan bära sig utan kapital och duglighet, och många småhandlare ha utbytt sin själfständiga, men osäkra ställning mot en aflönad, ansvarsfri tjänst inom den stora konsumföreningen. De större affärerna däremot få spänna alla krafter, men genom att föra högre kvaliteter och större urval, särskildt i lyxvaror kunna de alltid behålla den förmögnare kundkretsen, som ej behöfver se så noga på slantarna. Ty konsumföreningarnas plikt är dock främst att genom inköp af lifsmedel och nödvändighetsvaror i stor skala göra småfolkets lefnadsförhållanden så drägliga som möjligt.

Genom en egen publikation söker föreningen hålla medlemmarna *au niveau* med kooperationsrörelsen inom och utom landet och stärka intresset för det sociala reformarbetet. Särskildt återkommer ofta en kraftig vädjan till kvinnorna att begagna sin stora makt att leda konsumtionen och att draga nytta af den förskola till offentlig medverkan i nationalhushållning, som de praktiska erfarenheterna af Kooperationens betydelse afse att vara. Och kanske i högre grad än teoretiska studier i nationalekonomi vidgas därigenom blicken för sambandet mellan privata och allmänna intressen.

Men trots alla smickrande försäkringar om kvinnornas kompetens och betydelse ha de ingenstädes i Schweiz tilltrött sig att på egen hand sätta i gång en kooperativ affärsrörelse sådan som Svenska Hem. Det glädjande resultatet i Stockholm visar ju på en solidaritet, som man annars icke velat tillerkänna kvinnorna, och på en oegenlyttig förståelse för de såväl etiska som praktiska intressen, som kooperationsrörelsen representerar.

NAIMA SAHLBOHM.

Från rösträttskongressen i Amsterdam.

Amsterdam den 23 juni 1908.

Så är då kongressveckan tilländalupen. För sista gången ha vi varit samlade, och en tacksam afskedshyllning har ägnats de kvinnor, som i alldeles särskild grad burit dagens tunga och hetta. Det har icke varit en liten arbetsböda, som hvilat på ordföranden, mrs Chapman Catt, sekreterarna fröken Martina Cramers och mrs Avery, samt tolken dr Käthe Schirmacher. Att, som denna senare gjorde, öfversätta hvarje uttalande skiftesvis till franska, tyska och engelska måste vara mycket ansträngande. Och det fordrar gifvetvis en hög grad icke blott af språklig skicklighet utan äfven af tankeklarhet att städse uppfatta nyanserna i det som talas och att veta att sammanfatta just det väsentligaste af hvarje yttrande.

Bland de beslut, som fattades, är antagandet af den af de svenska delegerade väckta motionen, att kongressen måtte till regeringarna i inom kongressen representerade länder, hvarest kvinnorösträtten icke är införd, sända en petition om dess införande. Denna motions antagande är en form af propaganda, som torde ytterligare klargöra det obevekliga faktum, att rösträttsrörelsen nått snart sagt alla civiliserade länder, hvilket bevisar, att utvecklingen skapat betingelserna för dess framträdande och att den icke kan hejdas.

Ett för internationella alliansens skaplyne synnerligen viktigt förslag om stadgeändring i syfte att — i motsats mot hvad som nu är förhållandet — bereda tillträde till mer än en rösträttsförening från hvarje land hänsköts till en kommitté på tre personer. Fröken Anna Whitlock blef en af medlemmarna i denna kommitté. De öfriga voro mrs Chapman Catt och mrs Fawcett.

Äfven uppdrogs åt särskilda kommittéer att afgöra frågan, om huru man fördelaktigast borde ordna tillverkningen af det internationella rösträttsmärket samt om anskaffande af en internationell flagga för alliansen. Till medlem i denna senare kommitté nämndes fröken Agnes Branting för Sverige.

Bland öfriga beslut märkes: att söka få till stånd bildandet af en interparlamentarisk grupp för befordrande af kvinnans rösträtt, att tillsätta en internationell kommitté för tillhandahållande af upplysningar rörande rösträttsrörelsen m. m. Vid det ungdomsmöte, som hölls onsdagen den 17, höll fru Ann Margret Holmgren ett lifligt applåderadt tal, och mottogs de många från olika svenska ungdomsförbund sända hälsningarna med stort bifall. På aftonen samma dag höll fru Frigga Carlberg ett med stort intresse åhördt anförande, utgörande svar på frågan: »Hvarför böra kvinnorna erhålla rösträtt?»

På torsdags eftermiddag hölls ett möte, hvars stora betydelse icke bör underskattas. Ämnet var: »Kvinnorösträtten ur kristlig synpunkt». Icke mindre än åtta talarinnor från olika länder höllo föredrag. Ett möte sådant som detta skulle icke kunnat hållas för ett par år sedan och bevisar, hvilken räckvidd rösträttsrörelsen har nått. Då, utom de angifna föredragshållarna, en man, en frikyrklig prest vid namn Hugenholtz, framträdde och tillkännagaf åsikter i kvinnofrågan, som ingenting hade att göra med de bekanta orden »kvinnan tige i församlingen», blef bifallet gifvetvis mycket lifligt. Som ofta var fallet blef det dock Amerika, som vann segerpalmen vid detta möte. Rev. Anna B. Shaws vältalighet är oemotståndlig. Fredagens morgonsammanträde stod i

suffragetternas tecken. Först talade mrs Despard; hennes föredrag rörde sig om de metoder, som användts af de radikalaste engelska rösträttskvinnorna. Det faktum, att rösträttskampen i England räckt i mer än 40 år, torde vara tillräcklig förklaring och ursäkt för deras tillvägagående. Som den unga mrs Billington-Greig, medlem af Women's Freedom League, därefter yttrade: »Den engelska rösträttsföreningen (representerande en mera hofsam taktik) gjorde maskineriet, suffragetterna behöfdes för att få det igång» samt: »Då vi icke äga den frie medborgarens makt, måste vi utöfva rebellens». I samma anda talade den äfvenledes helt unga mrs Saunderson. Den eld och energi, som dessa engelskor inlägga i arbetet för sin sak, deras passionerade uppoffringsförmåga, hvarpå det ena beviset efter det andra företes, är beundransvärd. Det vore omöjligt att förlåta den engelska nationen, att den tvingar kvinnorna till en sådan oerhörd kraftförbrukning — för att icke tala om de för våra förhållanden rent af häpnadsväckande uppoffringar i penningar, som göras — om icke d:r Drysdale och hans likar funnes. När skola vi i Sverige få en människors förening för kvinnans politiska rösträtt? I Holland tänka ett par unga advokater söka åstadkomma en dylik sammanslutning. På fredags afton höll d:r Lydia Wahlström ett föredrag, som man, utan att göra sig skyldig till chauvinism, kan anse såsom ett af de mest innehållsrika och gedigna, som höllos vid denna kongress. På lördagen afgjordes de olika motionernas öde, resolutionen (som meddelas på annat ställe i dagens nummer) diskuterades och fastställdes. Bestämmelser träffades rörande nästa års kongress i London. Ordf. höll sitt afskedstal; miss Shaw uttalade kongressens tack till ordf., till pressen och samtliga funktionärer. D:r Wahlström talade i några lyckligt funna ord för mrs Chapman Catt, och kongressen upplöstes.

* * *

Rikliga tillfällen till sällskapligt umgänge ha under veckans lopp bereds kongressens medlemmar, teaparties utfärder, m. m. På lördag gafs i Concertgebouw dinér af Hollands rösträttsförening; deltagarnas antal var cirka 450; den ståtliga festen, hvarunder holländska nationaldanser utfördes, var i alla afseenden utmärkt lyckad. Under dinern upplästes af fröken Signe Bergman under lifligt bifall följande telegram på engelska: »Kvinnorösträttens vänner i riksdagens andra kammare följa med intresse edra förhandlingar. På uppdrag. Carl Lindhagen.»

På söndagen företogs en färd till Rotterdam på inbjudan af de holländska kvinnornas rösträttsförbund och Rotterdams lokalförening, i samverkan med herr och fru van den Bergh-Willing. Vädret var strålande. Omedelbart efter ankomsten till Rotterdam gingo deltagarna ombord på ångbåtar för att anträda en färd på Maas. Huru angenäm är icke en sådan flodfärd, som så utmärkt bereder tillfälle att sätta sig in i det holländska landskapets stämning! Synvidden är så stor öfver de låga ängarna med betande, tydligen ytterst välmående kor, kanalerna bilda räta linier öfver fälten och äfven träden äro ytterst ordentligt, reguliert placerade, ofta bildande kantdekora-

tion för de synnerligen idealiskt hållna vägarna. Här och hvar byar, pittoreska byggnader, låga äfven de. Se där en bro öfver Hollandsch Diep, så lång att ett järnvägståg behöfver tre minuter för att passera den. Vi komma till Dortrecht. Hvilken förtjusande gammal stad! 1618 läses öfver det porthvalf, hvarigenom vi passera — vi sena tiders barn. Se där en kanal, där husen liksom i Venedig äro bygga omedelbart intill vattnet, många med murgrönsklädda väggar, här och där en terrass med blommande växter, hängande ut öfver vattnet. Det är så pittoreskt man kan önska sig, detta gamla Dortrecht med sin egendomliga, ålderdomliga kyrka, sina lutande hus med gaffarna vettande åt de smala gatorna. Man har icke svårt att drömma sig tillbaka till en svunnen tid af storhet och betydelse, då i Dortrecht år 1572 för första gången representanter för de fria holländska staterna samlades. Åter ombord på ångbåtarna! Hvilken förbistring af tungomål och hvilka olika typer! Bredvid mig en rysk socialistkvinna, som ifrigt utvecklar sina politiska åsikter för en af Englands mest kända suffragetter, medan fröken Annie Furuhjelm från Finland, en af kongressens med särskild sympati hälsade personligheter, tyst sitter bredvid; i sin ficka har hon ett tidningsurklipp, innehållande den förkrossande nyheten om den ryska själfhärskarmaktens sista våldshandling mot hennes land. Där ser man mrs Billington-Greig, som i systerlig förening med Böhmens representant och en holländska låter föreviga sig af fotografen. Men hvem är denna vackra, ståtliga kvinnouppenbarelse, högväxt, med blixtrande svarta ögon? En spanjorska? Nej, m:me Girardet-Vielle från Schweiz, men utseendet bedrager ej, hon är bördig från Mexiko.

Vi komma tillbaka till Rotterdam och göra en promenad genom den ståtliga, ytterst lifliga staden. Vi gå genom härliga, skuggrika alléer med vackra enfamiljsvillor på ena sidan, en kanal på den andra och befinna oss efter en stunds vandring vid målet, den zoologiska trädgården med dess restaurant. En dinér med nästan lika många deltagare som i lördagens; entusiastiska tal i oändlighet för enskilda personer och för »the cause». Gifvetvis kommer vid dylika tillfällen understundom en tämligen okritisk entusiasm, till synes, men säkert måste äfven den mest kritiskt anlagda person anse den entusiastiska beundran, som ägnas mrs Chapman Catt, befogad. Denna dag öfverträffar hon sig själf. Hon talar om olycksbudet från Finland. Där ligger i hennes ord rättfärdighetskänslans starkaste patos, frihetskärlekens glöd och den innerligaste medkänslas värme. Som en drottning står hon där med ansiktet strålande af det själens inre lif, som skänker en skönhet vida högre än den, som beror af form och färg eller ungdomens friskhet. Makten af hennes tal och personlighet var så stor, att alla dessa människor af olika börd, nationalitet och ställning verkligen för ett kort men gripande ögonblick voro ett, förenade i samma tanke, samma känsla. »Shame, shame» ljöd det från engelsktalande läppar, medan bland dem, som genom rasgemensamskapens band äro bundna med det finska folket, knappt fanns ett öga torrt. Förvisso

skulle internationella alliansens ordförande i hvilket parlament som helst kunna föra rättfärdighetens talan med ord, som hördes, och som verkligen skulle tillföra en representantförsamling något af den idealism, som så väl behöves — och som det är så stor brist på — inom det politiska lifvet. Det kan förtjäna omtalas, att mrs Catt vid detta tillfälle, då hon i sitt tal framhöll de många bevis på rösträttsidéns landvinningar, som företetts under denna kongress — exempelvis officiella regeringsrepresentanter från Norge och Autsralien — äfven nämnde den telegrafiska hälsning, som af borgmästare Lindhagen sändts till kongressen.

På måndagen ännu en storartad fest, denna gång i Scheweningen. Det är Haags rösträttsförening, som utöfvar värdskapet. Först mottagning i Palatshotel, sedan middag i Kurhaus. Härvid upplästes telegrafisk hälsning från de svenska kvinnornas tidning Dagny. Handklappningar. Den eleganta festen får en bokstafligt taladt lysande avslutning — ett fyrverkeri, där ett nummer utgöres af vårt rösträttsmärke i flammande eld. Kan man

tydligare för tusentals människor demonstrera rösträtts idé än genom att i strålände ljuskonturer mot den mörka natthimmeln framställa en kvinnofigur med rättvisans vågskål i handen och omgifven af orden Jus Suffragii i eldskrift?

Det är en fullkomligt storartad gästfrihet, som visats främlingarna af de holländska kvinnorna. Och icke nog med dessa stora, gemensamma fester, som anordnats! Vänliga inbjudningar till enskilda familjer, ofta efter ett helt flyktigt sammanträffande, ha framställts. Härom dagen blefvo några kongressmedlemmar i Haarlem bjudna på lunch i en familj, som bl. a. visade sin älskvärda artighet mot svenskorna genom att dekorera bordet i de svenska färgerna. Vi få visst hädanefter tala om gästfrihetens dygd äfven som ett typiskt holländskt drag och icke — som ofta sker — endast för egen räkning lägga beslag på förtjänsten af denna egenskap. Förvisso skola de dagar, som af kongressens deltagare tillbragts i detta egendomliga och intressanta land med dess vänliga befolkning, lefva i kärt och tacksamt minne.

ANNA KLEMAN.

Notiser.

Sveriges folkskolelärarinneförbunds årsmöte ägde rum förra lördagen i Kvinnoklubbens lokal i Stockholm. Till mötet hade infunnit sig ett 30-tal ombud för de olika kretsarna. Till ordförande vid mötet utsågs fröken Stina Hellgren, Malmö, till sekreterare fröken Nanny Palmqvist, Helsingborg, och till mötets kassör fru Alma Wik, Stockholm.

Lärarinnan vid Jönköpings folkskolor, fröken Anna Moberg, demonstrerade under mötets lopp af henne upfunnen räknemateriel för det första skolåret. Apparaten är af en ganska enkel beskaffenhet. Den består af en trälåda, i hvars lock synas tre grupper hål med tillhörande kulor, i flera olika färger, hvilka efter behag kunna placeras i hålen, sålunda utmärkande icke blott talen, utan äfven, om kulor af olika färg användas, de termer af hvilka hvarje tal är sammansatt. Dylika lådor i miniatyr äro afsedda för de enskilda barnen.

Fröken Moberg utställer äfven och demonstrerar sin uppfinning vid lärarmötet i Gäfle.

Lärarekårens riksmöten. Hvert femte år samlas lärare och lärarinnor i Sveriges folk- och småskolor till sina stora allmänna riksmöten. Denna gång har samlingen skett i Gäfle.

Måndagen den 29 juni höll centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläreförening möte med föreningens länsombud.

Därpå följde under tisdagen ett möte med samma förenings kretsombud: föreningens nionde ombudsmöte.

Därvid förekom meddelanden från *Englands* och *Tysklands lärareföreningar* af fröken Anna Lessel och hr N. O. Bruce samt öfverläggningar om *lärarekårens medinflytande i folkskolans angelägenheter*, om *föreningens eget hem* och om *småskolekårens rättsliga ställning* m. m.

Följde så under onsdagen den 1, samt pågår under torsdagen den 2 och fredagen den 3 juli det fjortonde allmänna folkskolläremötet.

Första dagen är förbehållen åt de brännande frågorna om *öfverbyggnader på folkskolan* (högre folkskolorna, de kommunala mellanskolorna m. m.) och om *folkundervisningens riktande på det praktiska lifvets kraf*.

Andra dagens förmiddagssammanträde är anslaget åt småskolan: därvid behandlas nämligen dels *småskolans mål och arbetssätt*, dels *småskollärarynnornas utbildning*.

Middagens öfverläggningar äro ägnade åt mera speciella undervisningsfrågor: om *åskådningsmateriel för kristendomsundervisningen* och om *åskådningssteckningen* samt om *räkneundervisningen* och om *nykterhetsundervisningen*.

Tredje dagens förhandlingar röra de båda i viss mån inbördes samhörande spörsmålen om *hembygdsundervisningen* och om *utvandringen*.

Under middagssammanträdet behandlas frågorna om *hjälpkoleväsendet* och om *folkskolans ledning*.

Såsom vanligt vid de stora mötena omväxla föredrag och öfverläggningar med konserter, uppvisningar, utfärder och samkväm.

Folkskolans Barntidnings pedagogiska stipendium.

Efter sorgfällig granskning af inkomna 136 ansökningar har stipendium tilldelats nedannämnda lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor inom Götaland. (Kursiv stil utmärker stipendiater vid sommarkurserna i Lund. Öfriga vid sommarkurserna i Göteborg.)

O. R. Hall, Hemse, och K. E. Johansson, Alvastra, hvardera 45 kr. — Joh. Bexell, Tranemo, Elin Eriksson, Asarum, Augusta Fredriksson, Växjö, N. P. Forsell, Brantevik, Götha Holmkvist, Hardeberga, J. P. Lundahl, Tomelilla, Alfr. Lagerström, Odensviholm, Alfr. Lindén, Huskvarna, Sofie Petterson, Persnäs, A. E. Sondén, Vårsjö, Joh. A. Sjöblom, Gärsnäs, och Erik Thorsell, Tranås, hvardera 40 kr. — Klara Hultqvist, Norrahammar, K. H. Jaensen, Aneby, Claës Nilsson, Sankt Peter och P. J. Wiklund, Karleborg, hvardera 35 kr. — A. G. Apelqvist, Källby, J. Andrén, Skedalagård, Rosa Busck, Uddebo, Oskar Enqvist, Släp-Thérèse Ekeblad, Sköfde, Nils Ewertz, Bläntarp, Per Hall, Svängsta, Jenny Hansson, Ronneby, Mathilda Jönsson, Ramlösabrunn, Ida Johansson, Borås, Ernst Johansson, Häggum, Emma Jonsson, Stenungsund, Cecilia Jönsson, Charlottenlund, Helena Johansson, Hamburgsund, Gust. Kjellén, Nossebro, Fritz Källberg, Toarp, August Lundberg, Trensum, Anna Olsson, Ousby, Karl Olofsson, Stehag, E. G. Svennberg, Laholm, Hulda Sandholm, Falkenberg, Selma Westerlund, Mölndal och N. G. Winqvist, Skytts Vemmerlöf, hvardera 30 kr.

Solidaritetskänsla.

Vid årets riksdag hafva tvänne lönefrågor slutbehandlats, hvilka berört tvänne grupper af arbetande kvinnor, småskollärarynnorna och barnmorskorna. Intresset för småskollärarynnornas lönefråga hade spridit sig i vida kretsar, det skrefs i tidningar och talades offentligt om det ytterst viktiga i att denna kårs ekonomiska ställning ordnades på ett tillfredsställande sätt, och i den allmänna meningen hade föreställningen om de verkligen upprörande små och svåra förhållanden, under hvilka småskollärarynnorna verkade, klart och tydligt ingått. »Hvit ljung» hade kommit ut och lästs i vida kretsar, och den hade väckt intresset och medkänslan för småskollärarynnorna äfven hos de många, hvilka annars icke taga del af eller tänka öfver sociala missförhållanden. När så lönefrågan i riksdagen ändtligen fick sin i det stora hela ganska tillfredsställande lösning, mottogs afgörandet med verklig glädje af de många för saken intresserade.

Så kom den senare lönefrågan upp — barnmorskornas. Frågan var i det stora hela mycket litet känd; medicinalstyrelsen, som närmast skulle kunna gjort något åt saken, hade i sitt förslag framkommit med en minimilön af — 200 kronor, ingen »Hvit ljung» hade hos de breda lagren väckt förståelse och medkänsla för dessa under enastående svåra ekonomiska förhållanden arbetande kvinnor. Det gälde att i någon mån preparera jordmånen, att i någon mån verka för att samhället kände sin förpliktelse mot denna kår af kvinnor och att frågan icke afgjordes, utan att det pekats på deras förbisedda intressen. Jämförelsepunkterna med småskollärarynnorna kommo osökta. Likheterna voro många, och de synpunkter, som beaktats vid regleringen af deras lönefråga, kunde äfven här framdragas. De yttre existensvillkoren inbjödo

till jämförelsepunkter, ehuru arten af arbetet var olika. Det var icke fråga om att genom jämförelse höja den ena kåren på den andras bekostnad, icke fråga om att värdesätta de enskilda individernas eller den enskilda kårens vare sig bildningsgrad eller verksamhet i jämförelse med den andras, det gällde endast att genom att framhålla den enas ställning och förhållanden vid sidan af den andras kunna klarare få fram de missförhållanden och svårigheter, som man beaktat vid den ena lönefrågans afgörande men senare tycktes vilja förbise — nämligen oriktigheten af en löneberäkning så låg, att den faktiskt understeg ett möjligt existensminimum.

Kunde väl de, som i god afsikt ville föra barnmorskornas talan, tänka sig att småskollärarynnorna genom denna jämförelse skulle känna sig sårade och nedsatta, hvilket framgår af en artikel i Tidning för lärarinnor och som gifvit anledning till dessa reflexioner i ämnet! Det är verkligen på tid att svenska kvinnor börja att förstå solidaritetskänslans betydelse, att de börja förstå, att för hvar och en enskild och för hvarje kår för sig står plikten att i hvarje fall — vid egen vunnen fördel och vid ett lyckligt taget steg framåt — tänka på, att detta är icke blott till fördel för den enskilde eller för den kår hon tillhör, utan att detta steg framåt äfven skall blifva det, som hjälper andra kvinnor fram mot bättre förhållanden och en mera tryggad existens. Vi kvinnor hafva alltför många gemensamma svårigheter *utifrån* att bekämpa, för att vi skulle hafva råd till att i småaktig själfhäfvelse räkna med den enas eller den andras företräden i något visst afseende, det gäller sannerligen för oss att icke missförstå hvarandra; utan att hålla tillsammans och i stark solidaritetskänsla *gemensamt* föra fram vår sak utan splittring och inbördes oförstående.

Spetskonst och spetsar.

Fröken Hilda Starck.

Det är ett lika beaktansvärdt som lyckligt faktum, att nu till dags allt, som presteras som hem- och handslöjd — äfven kvinnlig sådan — i vårt land allt mera kommit in under begreppet konst.

På intet af hemslöjdens områden nöjer man sig nu mera med medelmåttig smak, medelmåttiga material, medelmåttigt utförande; allt sträfvar efter att förtjäna vitsordet: prima — från de ledande krafterna ned till den anspråkslösaste af de utförande förmågorna. Att

detta resultat äfven med bästa vilja och talang icke kan nås i ett enda slag, är helt naturligt. Men allt konstindustriellt och textilt arbete hvilat numera ända från början på en konstnärligt fordrande grund och tenderar mot en utveckling, om hvars fullkomlighet vi för en del år sedan icke ägde någon aning.

Såväl inom som omkring och utom föreningen för Svensk Hemslöjd spira företagen upp, som förgreningar eller själfständigt arbetande grupper, oftast be-

HENRIK GAHNS
Bor-Lanolin-Tvål

I STÄNGER

BEREDD AF DE FINASTE INGREDIENSER
MED TILLSATS AF DET FÖR HUDEN SÅ
VÄLGÖRANDE LANOLINFETTET JÄMTE
BORAX. YPPERLIG HUSHÅLLSTVÅL. . . .

gåfvade med en lifskraft, som tidigt gör sig gällande och ledda af en konstnärlig och energisk personlighet, som i glad målmedvetenhet leder sin större eller mindre trupp framåt på den väg, hon utstakat som det för den lämpliga arbetsfältet, och där hennes konstnärliga förmåga och smakförstånd kan bibringa bästa möjliga utveckling åt hennes arbetande adepter.

En af dessa unga »anförarinnor» är fröken Hilda Starck.

Fröken Starck hade till 1897 års utställning ritat åtskilliga mönster för Bikupans räkning, kuddar, portiärer och dukar. På denna utställning observerades hennes arbeten af fru Tyra Grafström, som då förestod egen textilatelier, och som fäste sig vid de originella och om sann konstnärlighet vittnande mönstren. Fru Grafström anmodade fröken Starck att för hennes räkning utföra några mönster, ett uppdrag, som hon med glädje emottog, och ännu i dag förser fröken Starck fru Grafströms atelier, (numera införlifvad med Nordiska Kompaniet) med rika förråd af mönster, afsedda till föremål för prydnad af boningsrum.

Fröken Starck röjer sin egenart genom det fasta, koncentrerade i teckningen; där finnes intet vagt utfyllande af rum och ytor, allt hvilat på en ornamentalt, jag skulle vilja säga geometrisk basis. Man förstår, att fröken Starck med förkärlek sysslar med spetsar och broderier på linneväf, där de klara, monumentala mönstren fordra absolut konsekvens och genomfördhet, där intet lämnas åt en nyck eller en tillfällighet utan fordrar en lugn, enhetlig komposition, där de underordnade detaljerna hållas strängt undan för att låta det hufvudsakliga i mönstret komma till sin vederbörliga rätt.

Fröken Starcks intresse gäller också hufvudsakligast allt, som rör spetsar och s. k. hvit sömnad.

När man ser fröken Starcks spetskompositioner och den lätta färdighet, hvarmed hon pryder de olika föremålen med hvita broderier i hålsöm, hedebo-söm eller reticella, frestas man att tro, att där kräfts hela hennes lif för att komma till ett så utmärkt resultat, rikt så väl på kompositions- som på utförandeförmåga, fullt af en djup och ingående kunskap om det, som rör spetskonsten, dess historia, dess utveckling och art, dess blomstring, afvägar och dekadans, dess förgreningar och framtidsmöjligheter.

Men denna fröken Starcks kärlek till och känedom om den intressanta och förnäma spetskonsten är tvärt om af ganska ungt dato.

Sommaren 1903 vistades fröken Starck nere i Danmark hos en bekant konstnärsfamilj och där, inför några af de gamla tänderspetsarna, hvilka alltjämt bibehållit främsta platsen i hennes spetsbeundran, började hon eldas af intresse för det område inom konstslöjden, som sedan skulle bli hennes egentliga specialitet och verkningsfält.

Återkommen till Stockholm hörde hon under vintern talas om, att där förbereddes en spetsutställning i

Slöjdföreningens lokal, och fylld af varm ifver för detta företag, erbjöd hon sig att hjälpa de damer, som förestodo ordnandet därpå — fru I. Petrelli och och fröken E. Nordenfalk.

Därmed var grunden lagd.

Under de månader, som åtgingo för att anordna den vackra utställningen och under hvilken tid fröken Starck fick tillfälle att handskas med de gamla dyrbara, tunga eller subtila spetsklenoderna, ökades hennes intresse, och hon beslöt att lära sig sy spetsar. Knypplingen däremot frestade henne icke, och hon kände ingen lust att vinna någon färdighet i denna konst.

Men ett par år senare, då lifrustkammaren skulle flyttas, och fröken Starck, alltid intresserad för det historiska inom konstindustrin, ofta vandrade omkring uppe i de låga rummen i slottsflygeln, kom hennes blick att fästa sig vid den lilla fina, mycket komplicerade knyppelspets, som pryder Gustaf II Adolfs skjorta, och hon fattade ett djärft beslut.

Hon ville kopiera den.

Försedd med nödiga tillbehör och därjämte med en lupp, satte sig fröken Starck i ett af de halft utrymda rummen och grep verket an.

Utan några som helst förkunskaper eller någon upplysande hjälp kastade hon sig in i detta arbete, och fröken Starck torde förlåta mig, om jag använder ordet genial, då jag tänker på den djärfva intuition, den säkra konstnärssyn och energi, hvarmed hon öfvervann svårigheterna och lyckades i sitt företag, åstadkommande ett perfekt och vackert resultat.

Nu var hennes afvoghet mot knyppeldynan öfvervunnen, och från denna stund växlade knypplade och sydda spetsar bland hennes kompositioner och arbeten. Till lusten att själf rita och utföra spetsar knöt sig snart önskan att förvärfva gamla dyrbara spetssexemplar, och fröken Starck innehar redan en sällsynt vacker samling — omkring fyrahundra nummer af spetsar, hvaraf några äro unika i sitt slag, som t. ex. en härlig gammal brysselspets, hvilken icke ens återfinnes i museet i Bruxelles.

Med stor beredvillighet och fylld af liflig önskan att sprida kännedom om spetskulturen har fröken Starck till flera utställningar lånat ut af sina dyrbarheter för att rikta mindre kompletta mönstersamlingar.

Då Nordiska museet skulle flytta in i sin nya lokal och dess stora spetsamling skulle ordnas, uppdrogs åt fröken Starck det ansvarsfulla värfvet att bli den ledande anden och handen i det maktpåliggande arbetet, och på mycket kort tid ordnades — ännu dock endast provisoriskt — en del af montrerna. En stor mängd spetsar väntar alltjämt på att få krypa fram ur askar och lådor för att visa sina vackra och egendomliga mönster i de praktiska fack, där de skola förvaras.

Fröken Starck har nyligen företagit en studieresa till Portugal, men hennes önskan är, att snart i andra

sydliga kulturländer, särskildt Italien, få ytterligare vidga sina spetskunskaper. Och det fordras utan tvivel såväl medfödd kallelse som vaken begåfning och utpräglad kvinnlig intuition för att kunna finna och följa tråden i den invecklade härfva, som heter spetsens historia.

I Stockholm har fröken Starck under vintern 1907 för Föreningen för Svensk Hemslöjd startat en skola för sydda spetsar: hålsöm, hedeboöm och reticella, och som hon alltjämt med växande framgång förestår.

Skolans egentliga ursprung bestod af två elever; i närvarande stund räknar den fyrtio arbetande: barnkonvalescenter, krymplingar och en del *pauvres honteux*, för hvilka detta vackra, fina och konstnärliga arbete, som kan utföras i hemmen jämsides med de vanliga oundvikliga hemsysslorna, utgör en god och välkommen hjälpkälla.

Med fröken Starck som det egentliga styret, och två andra lärarinnor för de enklare arbetena, går detta företag, såsom synes af siffrorna, framåt med glädjande hastighet.

Från diakonissanstalterna och konvalescenthemmen får fröken Starck många af sina små elever, som med ifver och glädje sätta sig in i undervisningen och snart vinna en ganska god skicklighet, åtminstone i de mindre komplicerade mönstren. En liten flicka kan på detta sätt förtjäna från tre till sju kronor i veckan, de äldre, för svårare arbeten dugliga, större summor.

Efterfrågan på t. ex. blusar med hålsöm och reticella på vackert svenskt hemväfdt linne har redan detta år varit mycket stor, och man vill hoppas, att denna industri äfven hos oss skall taga god fart, om den än aldrig kan komma att mätas med samma mått som liknande företag i utlandet, där man har att räkna med en större och för lyxartiklar offervilligare publik.

Ännu låder ju ett visst drag af elevarbete vid en del af de föremål i spets- och broderiväg, som tills dato åstadkommits af spetskolans elever, men den, som känner fröken Starck, vet att hon icke stannar på halfva vägen. Om än de svenska fingrarna till en början icke fullt förstå att ge sitt arbete den på en gång mjukt lefvande och skulpturalt fasta caché, som är t. ex. de italienska spetsbroderiernas särtecken, skall nog en gång den dag komma, då man är fullkomligheten så nära, som det är möjligt för vårt folks handlag och kynne.

Den sydda spetskolan håller sig nästan uteslutande till Stockholm. Däremot står fröken Starck i begrepp att starta knyppelskolor i olika delar af landet, bland annat i Höganäs. Där vill hon, på basis af de skånska spetsarnas urgamla grunder, söka införa några varianter, som kunna ligga lätt för knyppelskornas vid vissa traditionella mönster invanda begrepp. Dessa landsortsskolor skola förestås och tid efter annan efterses af en af de unga lärarinnor,

hvilka ställt sina krafter till fröken Starcks förfogande.

Med en aldrig tröttnande eller svikande lust och förmåga att skapa nytt, komponera, kombinera, jag skulle vilja säga uppfinna, förenar fröken Starck en stor osviklig respekt för traditionen, historien och kulturen, och i hennes längtan efter nydaning är frestelsen att kullkasta de gamla traditionerna eller att förvanska och omvandla de en gång gifna formerna och grundprinciperna helt och hållet utesluten. Men hennes önskan är att, jämsides med den gamla spetskulturen, de traditionella mönsterna, de historiska företeelserna, där skall kunna trifvas och uppblomstra nya utgreningar, byggda på de gamla principerna, men lefvandegjorda af ett vaket konstnärsöga och en intuitivt skapande förmåga.

Bredvid sitt spets-intresse fortfar fröken Starck, som redan nämnts, att rita mönster till Nordiska Kompaniets textilafdelning. Dessa mönster skisserar hon aldrig, utan utför dem omedelbart i den för ändamålet bestämda storleken.

För utställningen i S:t Petersburg under innevarande år förberedes bl. a. ett rum med många karakteristiska föremål, ritade af fröken Starck. De äro ofta utförda hvitt mot hvitt, blekt och oblekt linnebroderi mot halfblekt linnebotten, eller hvitt broderi mot hvitt linne, där skiftningarna åstadkommas genom silkets eller trådens olika riktningar. En duk på glest, oblekt linne, sydd med guld och hvitt verkade speciellt nobel och diskret trots det rika materialet; kuddar i reticella, gardiner i linne med hålsömmar och hedebo etc.; kort sagdt, alla föremål, som, ensamma eller sammanställda med andra, verka ovanligt harmoniska och enhetliga, passande i den rikaste som i den enklaste interiör, prydda med samlade, lugna mönster, bundna till fast ornamentik.

Fröken Starck besitter en sällsynt rik källa af fina, spelande idéer, af nya impulser och verkningsfulla, originella uppslag. Hennes hjärna och sinne arbetar outtröttligt för att erhålla växlande och fascinerande resultat af de enkla medel, som stå henne till buds, tråd, silke och väf, oftast linne, och resultatet blir också alltid vackert och liffullt, alltid hållande sig inom de gränser, som för materialet och ändamålet äro de lämpligaste och uttrycksfullaste, och alla präglade af en mycket personlig karaktär.

På ett par, tre år har fröken Starcks verksamhet på spetskonstens område vunnit ett stort stycke terräng. Den, som kunde se in i framtiden, skulle säkert, om ej alla tecken svika, få skåda ännu större landvinningar på detta område, hvilket, för den, som har den medfödda kallelsen därför, måtte äga en outtömlig rikedom.

Och den når säkert vida, som med oförfärad energi och framgångsrik förmåga startar sin egen spetsknyppling med att kopiera Gustaf II Adolfs spetsar!

ELLEN LUNDBERG,
F. NYBLÖM.

Litteratur.

Elin Vägner: Norrtullsligan, Elisabeths krönika. Stockholm, Aktiebolaget Ljus.

Den moderna, själfständigt arbetande unga kvinnan har ännu icke fått någon erkänd plats i nutidens diktning. Hon har viss-rligen förekommit sporadiskt, såsom i Henning von Melsteds *Nöd* — en i sin art gripande skildring — hon har försöksvis dykt upp i Hugo Öbergs böcker, men författaren har icke tagit steget ut och inrangerat henne bland en så poesilös kategori som bank- eller kontorsfröknar, utan låter henne i hennes egenskap af musiklärarinna eller blifvande operettdiva utgöra ett mellanting mellan den på vissa områden sedan länge erkända och t. o. m. uppskattade arbetande kvinnan och våra dagars själfförsörjande kvinna ute »på arbetsmarknaden». Man kan icke undgå att uppdraga en viss parallellism mellan diktarnes olust att upptaga denna nya kvinnotyp och den svårighet, som förefinnes för henne själf, att blifva tagen fullt på allvar i lefvande lifvet. Hon står där alltjämt som den ogärna sedda inkräkterskan på det manliga arbetsområdet, man glömmer alltför ofta bort, att hon också är en *människa* med varmt blod, med sorger och lyckomöjligheter, för hvilken det sträfsamma arbetslifvet är en obeveklig nödvändighet, som i sig alltför ofta gömmer en verklig ödestragedi — för att nu använda ett så stort ord.

Elin Vagners bok är ett i sin speciella genre nytt dokument till denna arbetande kvinnas historia. I sin raskt drifna stil och detaljfullt realistiska framställning ger författarinnan en bild, som har något af en biografföreställnings rörlighet och åskådlighet. Medan bilderna snurra i väg och Norrtullsligans Eva och Baby och Pegg på sitt ganska ovärdade stockholmslangspråk låta oss få en inblick i sitt stora släp och slit och sina små förströelser och fröjder, blir intrycket emellertid djupare och varaktigare.

Det är unga kvinnor af en mycket jämnstruken genomsnittnivå som skildras, de äro icke särskildt begåfvade, icke särskildt kunskapsrika, de hafva fått de mest vanliga, genomsnittsaflönade platser, de höja sig på intet sätt öfver medelmåttan, hvarken i sina personligheter eller genom att komma in i några undantagsförhållanden — och det är just detta som är bokens styrka. Det är det, att man ställes inför det faktum, att just så kunna så mågna arbetande själförsörjande kvinnor hafva det. Den lätta ironi, som Peggs berättare jag breder öfver deras lif, gör boken lättare, men bilden bittrare. Hon berättar på ett ställe, att hon i sin barndom hade en lärarinna klädd i grå uppnappsklädnad, som hvar måndagsmorgon inledde skolarbetet med att i graflik ton uppläsa en morgonbeaktelse, som började sålunda: »En ny vecka med dess mödor och bekymmer begynner åter — —» och Pegg tyckte icke att detta hade varit något uppmuntrande för små barn. Som medlem af Norrtullsligan förstod hon mycket väl den stackars skolfröken.

Vi få vara med om söndagsmorgonens obeskrifliga njutning, när »ligan» icke behöfver rusa upp och kläda sig under oro för att icke hinna fram på minuten till kontoret, då kaffe icke behöfver kokas samtidigt med toalettbestyren, då kontorsmörgåsar icke skola bredas eller kaffekopparna diskas i hast, innan man ger sig iväg.

Men vi få också vara med, när allt detta skall göras, och när den långa arbetsveckan igen ligger framför med Remingtonskrifmaskin och kassabok och felräkning, hvilken senare skall betäckas af en lön, som icke räcker att lefva på, ens när man lever under Norrtullsligans förhållanden, och man får vara med om att släpa sig uppför mot den aflägsna delen af Vasastaden på lördagskvällen efter middag på automat och spring i bodar för nödvändiga uppköp och höra Baby döttstrött i säng vid 10-tiden, nästan i halfslummer, mumla, »Nu går överklassen på Operakällaren».

Sedan kommer härads höfdingens flirt med Elisabeth på kontoret och Babys lilla oskyldiga förälskelse i den bleka, glåmiga notarien, och så får man vara med om den misslyckade lönestrejken på F. B., och en af styrelsemedlemmarnas — för öfrigt Peggs rika morbror — utläggningar om löneförhållandena, som skulle upphjälpas genom att styrelsens familjer skulle låta de kvinnliga biträdena få matdagar i sina hem. Och vidare att Emmy, den äldsta och utarbetade af »liga»-medlemmarne, till slut icke längre kan »dragas upp» för veckan utan går ned för alltid som ett utslitet urverk och dör på Sabbatsberg, tacksam och lycklig öfver att icke »behöfva stiga upp mera.»

Detta är början till en allmän upplösning af Norrtullsligan. Elisabeth, som känner att striden med härads höfdingen på kontoret är mera än ojämn — därför att hon är så trött, och därför att hon hungrar efter ömhet, och därför att hon vet att en flicka skall vara som en säkerhetständsticka, som endast tänder mot lådans plån, och därför att härads höfdingen icke är plånet utan elden, och därför att hon icke har en skyddande »familjeask» att ligga i — Elisabeth reser af dessa grunder sin väg, och hamnar på landet hos en gift vän, där hon tvättar och stryker och hackar ben till hönsen och »trälar värre än hon vore gift på gården». Baby får hennes plats hos härads höfdingen, och som man ej har skäl att antaga, att hennes bleka kärleksdröm med den glåmige notarien så härdat hennes lilla hjärta, att hon är stålsatt mot den flirtige »chefen», så vet ingen huru det går med lilla Baby till sist. Eva räddar sig från platsen på begravningsbyrån genom att gifta sig. Och därmed är Norrtullsligans saga all.

Den talangfullt och ledigt skrifna boken har såsom ofvan antydts sitt direkta intresse genom att den — väl i en själfsväldigt lätt ton — dock behandlar en fråga af social innebörd — den arbetande unga kvinnans existenskamp under en minimalt tilltagen arbetslön och hennes därmed sammanhängande utslitande existensvillkor. Boken kan hafva en verklig mission att fylla — såsom lättläst sommarlektyr kan den nå fram till att öppna ögonen på någon af de många, som icke vilja förstå att mängden af vår tids arbetande unga kvinnor verkligen stå midt uppe i »kampen för tillvaron» lika fullt som mannen, och att det verkligen gäller för dem att förtjäna brödet för dagen, och att detta bröd oftast blir ett mycket torftigt tillmätt sådant. Som skönlitterär produkt hör väl boken till det lättare godset — i sin verklighetskildring och sin innerst gömda medkänsla för den arbetande kvinnan är den af betydelse.

E. K.—n.

Andelsbevis i **Föreningen Dagny** erhållas å tidningens expedition mot återställande af interimskvitto.

Resolution antagen vid internationella rösträttsalliansens kongress i Amsterdam 1908.

Delegerade från tjuguen länder, församlade vid internationella rösträttsalliansens kongress i Amsterdam och representerande den organiserade rösträttsrörelse, som nu omfattar hela jordklotet, hafva antagit följande resolution:

Vi hafva med stolthet tagit del af de kloka och välgörande verkningar, som den kvinnliga rösträtts utöfvande i Nya Zeeland under de förflutna femton åren medfört, liksom under de sista sex åren i Australien — ett vackert rekord, som i hög grad understödt den kvinnliga rösträtts saken i andra länder.

Vi lyckönska Finlands kvinnor till deras år 1906 erhållna rösträtt och till de bland dem 1907 valda nitton landtdagsledamöterna; vi lyckönska Norge till att 1907 hafva erhållit rösträtt för flertalet af kvinnor och vi hoppas på en snar och lycklig utgång af deras bemödanden att få det skattestreck borttaget, hvilket utsluter minoriteten af kvinnorna utan att detsamma gäller för de med dem likabeskattade männen; vi lyckönska Danmarks kvinnor till att de under innevarande år beviljats kommunal rösträtt af riksdagen på samma villkor som männen, och vi äro förvissade om, att de skola förverkliga den förhoppning deras konung uttryckt »att denna viktiga reform måtte blifva till landets nytta», i så måtto, att de äfven snart måtte förskaffa sig allmän rösträtt.

Vi iakttaga med tillfredsställelse, att det engelska parlamentet erkänner kvinnornas administrativa förståelse och att regeringen visat sig hafva användning för densamma genom att gifva dem valbarhet såsom landstingsledamöter och stadsfullmäktige, och uttala vi vidare vår varmaste sympati för den storartade kamp, som Englands kvinnor föra för sin politiska frihet; vi förbinda oss till att understödja dem, tills deras väl förtjänta seger är vunnen, och vi hoppas, att denna dag är nära för handen, äfven så tillvida emedan införandet af den kvinnliga rösträtten inom en stor nation skulle vara af oöfverskådlig fördel för rösträttsrörelsen öfver hela världen.

Vi lyckönska Förenta staternas kvinnor till att i fyra af dess stater kvinnor nu hafva allmän politisk rösträtt och att i öfver hälften af de fyrtiosex staterna kvinnor äga rösträtt i någon form; till att under de sista åren den allmänna meningen ständigt har blifvit gynnsammare stämd för saken, hvilket visas af det förhållandet, att under de sista åren 500 föreningar, bildade af män för andra ändamål, såsom amerikanska arbetsförbundet med öfver en miljon medlemmar, de förenade grufarbetarna med en half miljon, murareföreningen med en half miljon medlemmar, officiellt upptagit kvinnans rösträtt; äfven många kvinnoföreningar med hundra- och tusentals medlemmar hafva nyligen upptagit rösträttsfrågan på sitt program. Vi lyckönska Sveriges kvinnor till det sista årets ärorika arbete och till deras beundransvärda organisation, hvilken måste hafva till följd ett snart nående af målet. Vi lyckönska de tyska kvinnorna till att detta år hafva erhållit föreningsrätt och protestera mot de

förlädrade bestämmelser, som i detta hänseende gälla i Österrike. Vi lyckönska kvinnorna i alla Europas länder, med endast några få undantag, till de hastiga framsteg rösträttsrörelsen gjort, tack vare deras målmedvetna och energiska arbete, och vi betona, att kvinnorna öfverallt måste framhålla sitt bestämda kraf på rättvisa såväl från regeringens sida, som från de enskilda männens.

Vi anse, att ingen af de frisiinnade och framstegsvänliga riktningar, som i vårt nya århundrade lofva så mycket för den mänskliga raseus utveckling, i samma grad som rösträttsrörelsen har till mål att undanrödja de stora orättvisor, under hvilka kvinnorna lidit i århundraden, i det hon icke haft någon röst med vid ordnandet af de allmänna angelägenheterna. Det förhållande, att under det gångna året den kvinnliga rösträttsfrågan förelagts tjugutvå folkrepresentationer och tjugunio lagstiftande församlingar, att den har diskuterats i pressen öfver hela den civiliserade världen, att den har omfattats af politiska partier i många länder och debatterats från talarstolarna bevisar, att den har öfvergått från ren teori till en praktisk fråga af aktuell betydelse. I och med att kvinnor i tusenden taga akademiska examina, anställas i olika yrken, trängas på arbetsmarknaden och taga aktiv del i samhällliga angelägenheter blir det oundvikligt att taga dem med såsom erkända faktorer i statsrepresentationerna. Kvinnorna skola icke längre tålmodigt och ödmjukt uthärda de orättvisor och missförhållanden, som äro en följd af deras rösträttslöshet.

Vi anse, att kvinnorna skola göra rösträttsfrågan till den förnämsta af alla, inseende att de genom erhållande af rösträtt skola kunna uträtta så mycket mera, hvilket arbete de än taga upp, att de till detta ändamål måste sträfva efter fördelarna af en fast organisation, och att de i sammanslutning och full öfverensstämmelse skola gå framåt med odelade krafter och till gemensam handling, betraktande hvarje uppoffring värd det mål, som de eftersträfva.

Vi anse att kvinnans första plikt för närvarande är att försäkra sig om allt understöd och alla krafter, som kunna medverka till ett lyckligt lösande af rösträttsfrågan, utan afseende fästadt vid olika politiska eller religiösa riktningar, att undvika alla förvecklingar och att begära rösträtt på samma villkor som män, lämnande åt män och kvinnor att tillsammans fatta närmare bestämmelser, när de båda hafva allmän, lika och direkt rösträtt.

Å kommittéens vägnar:

Ida Husted Harper.

Margaret Ashton.

U. S. A.

England.

Henriette C. van Loenen de Bordes.

Holland.

Härtill beslöts en sympatiadress till de ryska kvinnorna för deras hjältemodiga kamp för sina rättigheter under de förfärligaste förhållanden.

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja desamma genom prenumeration.

ORGLAR från landets förnämsta fabriker säljas mot erläggande af 4 % af priset strax och sedan 12 % i hvarje följande kvartal under 2 år samt

PIANINON mot 4 % strax och 8 % i hvarje kvartal under 3 år.

Kataloger och närmare upplysningar erhållas mot 20 öre i frim.

P. O. ÅKERLUND, Strömsbro.

JACOBSONS, 2 Hamngatan, midt för Berzelii park.
Tapisseri-handarbeten.
Dam- o. presentartiklar.

Egnahemssparbanken.

Kontor: Vasagatan 38.

Begagna denna sparbank för insättning å sparbanksräkning. Kan användas äfven för hushållsräkning. Intill 500 kr. kunna i regel utfås utan uppsägning.

Öppen half 10 f. m.—7 e. m.
Allm. tel. 917. Rikstel. 73.
Inlåningsränta f. n. 5½ proc.

Vejbystrands Sjukhem
vid Skelderviken

(Barkåkra station, Väst kustbanan) för ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet, motager barn och vuxna, dagafgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, Barkåkra.

Kemisk Tvätt.

A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

Extra fina
Dörrskyltar, Stämplor
och Sigill

erhållas alltid billigast från

GUSTAV HÅKANSSON

Stockholm. Box 173.

Mästersamuelsgatan 54.

Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.
Husmoderskurs. Skolkökslära-
kurs. Slöjdläroinnekurs.

Hudens
vård.

På grund af sin **uppfriskande inverkan** å hudsystemet vinner Salubrin en städe ökad användning vid hudens vård. Särskildt har frottering af kroppen med ett af Salubrin fuktadt tygstycke befunnits verksam till förekommande af **förkylning efter svettning** och till motverkande af **ömhets** och **värk** efter öfveranstängning. Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- & Färgaffärer. I parti hos Geijer & Co, Stockholm.

De nu så moderna
Exlibris (Bokägaremärken)

utföres konstnärligt och till lägsta pris af Carl Nilssons Ljustrycksanstalt, Stockholm Ö. Profver och prislsta mot 10 öres porto. Agenter antagas.

Prenumerantsamlare å DAGNY

sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif

Dagnys Expedition, Stockholm C.

Glöm ej

att från boklådan hemskaffa **M. L. Gagners**

broshyr om
Barn och Biografställningar

å 25 öre. Frågan är aktuell och broshyren beaktansvärd.

Till Sommarlektyr anbefalles särskildt:

Hermelin:

Från svenska bygder
å kr. 2:50 och

Wide:

Kamraterna på Forsbro
å kr. 2:25, allt i boklådorna på **LARS HÖKERBERGS** förlag, Stockholm.

EN UTMÄRKT BOK. — 3: E UPPLAGAN.

• **VÅRA BARN** •
FOSTRAN OCH VÅRD

AF PROF. **Seved Ribbing** I LUND.
Omarbetad och tillfökt.

Pröfvad af föräldrar i tusental och tacksamt befunnen **god**. Bör ej saknas i *något* hem, *något* folkbibliotek. Säljs i *boklådor* samt å *Lars Hökerbergs* förlag, Stockholm, å kr. **2:75**. Ger gagn för sitt pris **mångdubbelt!**

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklådor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man *alltid* göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklådor?

Dagnys postprenumerations- och boklådspris är kr. 4:50 för 1/1, 2:50 för 1/2 och 1:25 för 1/4 år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

1) *Antingen* : Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid* minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla. ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.

2) *Eller* : Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr numm.er.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Läroinnekurs i matlagning och handarbete (fullständig läroinnekurs i huslig ekonomi) börjar den 1 sept. Anmälan till inträde göras före den 1 juli.

Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad och hälsolära och närmast afsedd för flickor med högre skolbildning börjar den 1 sept. Anmälan före den 1 aug.

Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, kläd-sömnad och barnavård börjar den 22 aug. Anmälan före den 1 aug.

Praktisk yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar den 22 aug. Anmälan före den 1 aug.

Ansökan till de **Läroinnekurser** (endast för skolkök), som börja i jan. 1909, insändas före den 1 nov.

Tryckt program gratis och franko på begäran.

Inspektor: *Professor O. Hammarsten.*

Föreståndarinna: *Fröken Ida Norrby.*

Lediga platser

inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnörelsen, torde erhålla den mest vidsträckt spridning landet rundt.

För resande till

Rivieran

rekommenderas det skandinaviska pensionatet Villa Elsie i San Remo (Norditalien). Pensionatet förestås af en dansk dam. 20 rum och trädgård med utsikt öfver Medelhavet. Moderata priser.

Vid folkskoleseminariet i Umeå

börjar nästa läsår tisdagen den 25 augusti, då inträdesökande hafva att infinna sig å seminariet kl. kl. 10 f. m. Ansökningarna om inträde böra vara inlämnade före sistnämnda dag.

Upplysningsvis meddelas, att det antal nya elever, som i år kan intagas, är 24 i första klassen och 1 i fjärde klassen.

Umeå den 25 juni 1908.

M. G. Högbom.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7½ öre pr mm.)

Kvinnligt Kontorsbiträde

med flera års vana och goda betyg önskar plats härstädes från 15 Juli eller 1 Augusti.

Fullt kunnig i bokföring, bokslut, svensk korrespondens, maskinskrifning m. m. Svar till »Ener-gisk och Pålitlig», adress Alma Öbergs Bokhålleriskola, Regerings-gatan 41.

Ung Tyska

som vistats 2 år i Frankrike, önskar plats i fin familj att gå frun tillhanda, helst där franska talas. Fina referenser. Svar utbedes till »L. D.», Tidningskont., 8 Obser-vatoriegatan.

Plats på landet

i godt hem söker barnfröken, 23 år, enkel, bildad, behaglig, barnkär, van vid barns tillsyn, deltagar gärna med husliga bestyr, sömnad. Vackra betyg. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm. Allm. 150 67. R. 21 28.

EN ADERTON ÅRS FLICKA från godt föräldrahem söker plats i finare familj som sällskap och sysselsättning af lättare göromål på landet under sommaren.

Svar emotes tacksamt pr A. T. 35 43.

I GODT HEM önskar ung bättre flicka plats att gå frun tillhanda. Är van deltaga i hvarjehanda husliga göromål. Önskar anses som »familjemedlem». Någon lön önskas. Svar emotes tacksamt till »M. E.», Sundbyberg p. r.

SKOLKÖKSLÄRARINNA, 31 år (enkel och bildad), flicka söker plats nu till slutet af september i godt hem i Stockholm eller dess närhet på landet, antingen som hushållsfröken eller kokerska i mindre familj, skicklig i matlagning, genomgått fackskolan i Uppsala, och sedan flera år praktiserat. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsgatan 3 B, Sthlm. Allm. Tel. 150 67. Riks. 21 28.

MUSIKALISK FLICKA, som genomgått kindergården söker till hösten plats i trefflig familj som barnfröken eller lärarinna för mindre barn.

Svar märkt »Kindergarten», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

SJUKSKÖTERSKA önskar vårda äldre herre eller dam. Svar till »Genast», Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Helsingborg.

ENKEL, BILDAD FLICKA söker plats som hjälp och sällskap i mindre familj. Är kunnig i enkl. matlagning, bakning, klädsömnad samt handarbeten. Svar emotes tacksamt till: »Småländska 22 år», Loftahammar p. r.

LEDIGA PLATSER.

Vid Elementarläroverket för flickor i Falun

finnes plats ledig inst. hösttermin för lärarinna med tjänstgörings-skyldighet hufvudsakligen i historia och tyska, äfven på högsta stadiet. Begynnelselönen 1,500 kr.

Ansökningshandlingar insändas före den 1 juli till föreståndarinnan, fröken Gerda Martin, Falun.

VID HEDEMORA SEXKLASSIGA SAMSKOLA finnes plats ledig från och med instundande läsår för en lärare eller lärarinna med undervisningskyldighet i tyska uti de högre och historia uti de lägre klasserna samt eventuellt matematik i någon lägre klass. Ansökningar torde snarast ingifvas till styrelsens ordförande, Hedemora.

SJUKSKÖTERSKEPLATSEN vid Tranås sjukstuga bliver ledig att tillträdas den 1 nästa augusti. Lönevillkor m. m. meddelas af sysslomannen. Ansökningshandlingar, åtföljda af betyg, insändas före den 15 Juli till läkaren vid Tranås sjukstuga, adress Tranås.

MÖNSTERRITERSKA. En skicklig mönsterriterska erhåller plats nu genast. Svar med fotografi till Clara Kulls Broderiaffär, Kristianstad.

MASKINSKRIFVERSKA, fullt kompetent att föra fransk korrespondens, sökes för trävarukontor i Norrlandsstad. Svar med betygsskrifter & uppgift å ålder & löneanspråk emotes till »Dactylographe» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Å EGENDOM I SÖDERMANLAND, godt hem, får undervisningsvan, seminariebildad, musikalisk lärarinna plats. Elever tvänne flickor 14 år, en gosse 11 år. Lönevillkor mellan 4 å 500 pr läsår. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

Kvinnliga juridiska byrån

Vallingatan 12.
A. T. 183 36.

Boutredningar, Inkasseringar, Förlikningar, Rättegångar, Egendomsförsäljningar, Affärsöfverlåtelse, Legala handlingars uppsättande, Juridiska uppdrag af alla slag. Kontorstid kl. 1/2 10—4.

Flytande

Somatose

framstående
aptitretande och nervstärkande
KRAFTMEDEL.
Fås på alla Apotek.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning (Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositi-
onens värde, dock ej under två kronor.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Internationella rösträttsalliansens styrelse. Gruppbild tagen vid kongressen i Amsterdam.

Kvinnorna och kooperationen. Af Naima Sahlbohm.

Från rösträttskongressen i Amsterdam. Af Anna Kleman.

Notiser.

Solidaritetskänsla.

Spetskonst och spetsar. Af Ellen Lundberg, f. Nyblom.

Elin Wägner: Norrtullsligan. Af E. K—n.

Resolution antagen vid internationella rösträttsalliansens kongress i Amsterdam.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.